

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Введено в дію наказом
№ 0301-1/276 від 03.06.2016 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ В.С.Бакіров

_____ 20__ р.

**Освітньо-наукова програма
«Політологія»**

спеціальність 052- «Політологія»

третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Затверджено Вченою радою університету "27" травня 2016 року, протокол № 7.

Мета програми

Підготовка докторів філософії для здійснення науково-дослідницької та педагогічної професійної діяльності у галузі політології.

Обсяг програми

40
(кредитів ЄКТС)

Нормативний термін навчання

4 роки

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою, і вимоги до професійного відбору вступників.

- Попередній рівень освіти або(та) професійної підготовки: освітньо-кваліфікаційний рівень магістра або спеціаліста як за спеціальністю «Політологія», так і за іншою спеціальністю.

- Конкурсний відбір вступників при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється на основі здобутого ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста політології чи спорідненого напрямку підготовки за сумою балів одержаних при складанні вступного іспиту із спеціальності «політологія» (в обсязі стандарту вищої освіти магістра з відповідної спеціальності); вступного іспиту з іноземної мови; презентації дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника; презентації дослідницьких досягнень. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями.

Для забезпечення цілей підготовки фахівця, які подані в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, абітурієнт повинен:

Знати:

- зміст базових політологічних теорій, різні підходи до аналізу та пояснення історії та теорії політики, влади, політичних інститутів та процесів, порівняльної політології;
- загальні положення та засади різних політологічних парадигм;
- закономірності та тенденції розвитку політології як науки;
- методологію та методику проведення політологічних досліджень і політичної аналітики;

- методику розробки рекомендацій та прогнозування політичних наслідків соціальних, економічних та інших управлінських рішень;
- систему місцевого самоврядування, інститутів державної влади в Україні та в зарубіжних країнах;
- основи законодавства і правового регулювання, сутність і специфіку різних форм державного правління і державного устрою, політичних режимів, виборчих та партійних систем;
- специфіку політичного менеджменту та маркетингу;
- основи геополітики, міжнародних відносин та глобального управління;
- осмислення логіки політичних процесів сучасності в Україні та за її межами, засвоєння практичних навичок з точки зору аналізу подій, що відбуваються.
- **Уміти:**
 - давати визначення політичним явищам, феноменам, процесам;
 - характеризувати типи політичних систем країн світу та режимів;
 - здобувати і об'єктивно аналізувати політичну інформацію, якісно обробляти її за допомогою комп'ютерної техніки
 - надавати органам влади, суспільно-політичним організаціям, органам місцевого самоврядування теоретичну і методичну допомогу з вивчення і аналізу політичного життя суспільства
 - проводити кваліфікований аналіз і давати оцінку прийнятим рішенням, постановам органів законодавчої, виконавчої влади, партійних і громадських організацій, їх лідерів
 - самостійно вести політичні дослідження, розробляти програми конкретних досліджень, виробляти рекомендації щодо вдосконалення розбудови державності та політичних інститутів України;
 - консультувати керівників різних структур, державних і приватних установ, інформаційних служб, міжнародних організацій з питань оцінки перспектив розвитку соціально-політичних процесів, політичної поведінки людей, прийняття управлінських рішень та їхніх наслідків;
 - брати участь в політичних дискусіях, передвиборчих кампаніях, політичних опитуваннях у якості експертів;
 - читати та перекладати зі словником двома іноземними мовами;
 - працювати із комп'ютерними програмами обробки даних.

Володіти навичками:

- конспектування лекцій;
- самостійної роботи з фаховою літературою;
- написання рецензій, есе, рефератів, аналітичних доповідей;
- написання курсових робіт та наукових статей;
- перекладу професійної оригінальної літератури;
- проведення політичних досліджень;
- політичного прогнозування та підготовки рекомендацій для органів влади;

Для професійної діяльності протипоказані властивості:

- психологічні відхилення від нормального стану людини;
- нездатність переносити довгі психологічні навантаження та стреси;
- фізичні недоліки, відповідно встановленим медичним нормам.

Перелік нормативних модулів (навчальних дисциплін і практик)

Шифр	Назва навчальних дисциплін	Кількість кредитів	Компетентності	Результати навчання
1.1. Цикл загальної підготовки				
1.1.1.	Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність бути критичним і самокритичним; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань); вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	здатність аналізувати, синтезувати та обговорювати сучасні теоретико-методологічні підходи, в межах та поза областю дослідження, ставити загальні теоретичні проблеми та планувати шляхи їх вирішення; здатність використовувати критичні знання, що закріплено написанням: 1) рецензії на статтю чи книгу, 2) реферату за тематикою філософських та методологічних проблем науки; здатність аналізувати та посилатися на відповідні основні найбільш передові філософські підходи, концептуальні та теоре-

				<p>тико-методологічні засади щодо наукових досліджень в письмовій формі, через усні виступи та презентації, в дисертації, знання актуальних теоретичних дискусій та трендів щодо соціально-гуманітарних наук; знання основних можливостей наукової співпраці для соціальних та гуманітарних наук, перспектив міждисциплінарних досліджень, визначаючи позитивні/негативні аспекти своєї власної області дослідження;</p> <p>знання характеру та історичної динаміки основних теоретичних філософських проблем, критичного осмислення їх зв'язку з сучасністю та впливу на інтелектуальний розвиток суспільства і трансформації науки.</p>
1.1.2	Іноземна мова	10	<p>здатність спілкування іноземною мовою в конкретній професійній/фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/фахової лексики; уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження; володіння навичками академічного спілкування іноземною мовою, в тому числі викладу результатів наукового дослідження; здатність сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із</p>	<p>лексичні, граматичні, стилістичні та структурні особливості іншомовної наукової літератури; термінологія галузі наукового дослідження; граматичні структури, що є необхідними для адекватного вираження відповідних ідей та понять, а також для розуміння і продукування широкого спектру текстів у науковій сфері (усно та письмово); користуватися граматичними зворотами, специфічними для наукової комунікації іноземною мовою; володіти типовими для наукової комунікації лексико-синтаксичними моделями; робити оптимальний набір лексики та граматичних</p>

			<p>наукових джерел іноземною мовою; лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, прагматична та риторична компетентності для забезпечення ефективного професійного спілкування іноземною мовою у науковому та академічному середовищі.</p>	<p>конструкцій при складанні наукових текстів різних типів (статей, анотацій, резюме, монографій, тез, доповідей на конференціях і т.ін.); виконувати письмовий переклад та письмовий анотаційний переклад текстів з відповідної галузі науки; диференціювати різні типи наукових текстів та структурувати їх відповідно до чинних міжнародних стандартів; усно та письмово представляти наукові результати іноземною мовою відповідно до вимог міжнародних стандартів;</p>
1.1.3.	<p>Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження</p>	4	<p>знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p>	<p>здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливого завдання; здатність завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів; здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив; здатність готувати підбір матеріалу, публікувати його у пресі чи на</p>

				<p>веб-сторінці; здатність планувати оригінальний вклад на основі дослідження до філософських/політологічних знань, пов'язаних з важливим завданням, який є відповідної якості для друку.</p>
1.1.4.	Політологічна освіта	3	<p>здатність професійно та чітко викладати результати власних досліджень для широкої аудиторії; уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження;</p>	<p>методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія»; підготувати навчально-методичне забезпечення учбового процесу, з політологічних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів; написання рецензій, наукових статей та есе, аналітичних записок, прогнозування політичних процесів, здійснення дослідницької діяльності; сучасної методики викладання суспільно-політичних дисциплін; проведення педагогічної та виховної роботи в навчальних закладах;</p>

1.2. Цикл професійної підготовки

1.2.1	Теорія та методи сучасної політології	8	<p>Здатність до науково-дослідницької роботи; Глибока підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в сфері політичного. Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів;</p>	<p>повною мірою володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності; знати особливості роботи з вибраної професії, бути професійно орієнтованим; знати методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія».</p>
-------	---------------------------------------	---	---	--

Перелік модулів (навчальних дисциплін і практик) за вибором аспіранта

Шифр	Назва навчальних дисциплін	Кількість кредитів	Компетентності	Результати навчання
2.1. Цикл професійної підготовки				
2.1.1.	Новий інституціоналізм в порівняльній політології	5	Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів. Здатність професійно та чітко викладати результати власних досліджень для широкої аудиторії. Здатність до науково-дослідницької роботи.	Знати теорії політичних інститутів, які склалися у XX-XXI столітті, їх динаміку, відмінність у розумінні ними політичних інститутів та процесів, переваги та недоліки підходів; вміти аналізувати політичний процес у термінах цих теорій, виокремлювати специфіку сучасного політичного процесу та бажаних підходів до його аналізу, застосовувати теорії у порівняльному аналізі; писати наукові статті та есе, аналітичні записки, аналітичні доповіді.
2.1.2.	Пострадянська політика	5	Здатність до науково-дослідницької роботи; Грунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при вирішенні прикладних і наукових завдань у сфері політичного; Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів;	Повною мірою володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності; знати особливості роботи з вибраної професії, бути професійно орієнтованим; знати методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія»;

2.1.3.	Теорія суспільного вибору	5	Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів у площині суспільного вибору; • здатність сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел іноземною мовою; • уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження.	Знання термінології галузі наукового дослідження; • у повній мірі володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності; аналізувати політичні рішення, визначати загрози та ризики на шляху їхньої імплементації; • підготувати навчально-методичне забезпечення учбового процесу, з політологічних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів.
2.1.4	Аналіз політики	5	Здатність розв'язувати комплексні проблеми як у теоретико-методологічній сфері досліджень політичної науки, так і в сфері сучасної політичної практики; наполегливість у досягненні мети; відповідальність за якість виконуваної роботи; здатність до науково-дослідницької роботи; ґрунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в сфері політичного; дотримання професійної етики політологічної діяльності; здатність професійно та чітко викладати результати	Ґрунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в області політології; знання принципів політологічного підходу до аналізу суспільства та держави.

			власних досліджень для широкої аудиторії; уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження;	
--	--	--	--	--

Результати навчання (компетенції), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми як в теоретико-методологічній сфері досліджень політичної науки, так і в сфері сучасної політичної практики.

Загальні компетентності

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань);
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
 - розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики);
 - здатність навчатися;
 - здатність до критики та самокритики;
 - креативність, здатність до системного мислення;
 - адаптивність і комунікабельність;
 - наполегливість у досягненні мети;
 - відповідальність за якість виконуваної роботи;
 - толерантність;
 - базові уявлення про основи філософії, політики та педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й політичної соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній науково-дослідній й соціально-політичній діяльності;
 - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності

- Здатність до науково-дослідницької роботи;
- Ґрунтовна підготовка з політології для використання політологічного апарату при розв'язанні прикладних і наукових завдань в сфері політичного;
- Знання сучасних політологічних теорій та методологічних підходів до аналізу систем, режимів та процесів;
- Здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонованого рішення, вміти донести до інших свою позицію;
- Дотримання професійної етики політологічної діяльності;
- Здатність професійно та чітко викладати результати власних досліджень для широкої аудиторії;
- здатність спілкування іноземною мовою в конкретній професійній/фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/фахової лексики;
- уміння описати результати дослідження, викласти думку, повідомити про основні положення наукового дослідження;
- володіння навичками академічного спілкування іноземною мовою, в тому числі викладу результатів наукового дослідження;
- здатність сприймати та обробляти новітню фахову інформацію із наукових джерел іноземною мовою;
- лінгвістична, соціолінгвістична, соціокультурна, прагматична та риторична компетентності для забезпечення ефективного професійного спілкування іноземною мовою у науковому та академічному середовищі.

Програмні результати навчання (компетентності), якими має володіти здобувач вищої освіти. Випускники вищого навчального закладу за кваліфікацією “доктор філософії” будуть працювати переважно в таких галузях, як дослідницька робота у державних наукових установах; науково-педагогічна робота за фахом у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації; аналітико-консультативна діяльність з політичних питань в органах державного управління та місцевого самоврядування, політичних партіях та громадських організаціях; засобах масової інформації у якості політичного оглядача; політологом в центрах, дослідницьких групах, що займаються вивченням та прогнозуванням політичних процесів, а також

проблемами реформування політичної системи; експертом, радником з питань дослідження та аналізу політичних процесів при міжнародних організаціях та фондах.

Мають бути сформовані теоретичні знання та практичні навички у застосуванні прогностичних методів дослідження у процесі підготовки та прийняття політичних рішень. Після закінчення докторантури за вказаною спеціальністю фахівець повинен

Знати:

- у повній мірі володіти професійними знаннями у галузі політичної теорії і методології, вміти застосовувати їх у своїй фаховій діяльності;
- особливості роботи з вибраної професії, бути професійно орієнтованим;
- методики і форми організації та здійснення навчального процесу зі спеціальності «політологія»;
- лексичні, граматичні, стилістичні та структурні особливості іншомовної наукової літератури;
- термінологія галузі наукового дослідження;
- граматичні структури, що є необхідними для адекватного вираження відповідних ідей та понять, а також для розуміння і продукування широкого спектру текстів у науковій сфері (усно та письмово).
- здатність аналізувати, синтезувати та обговорювати сучасні теоретико-методологічні підходи, в межах та поза область дослідження, ставити загальні теоретичні проблеми та планувати шляхи їх вирішення;
- здатність використовувати критичні знання, що закріплено написанням: 1) рецензії на статтю чи книгу, 2) реферату за тематикою філософських та методологічних проблем науки;
- здатність аналізувати та посилалися на відповідні основні найбільш передові філософські підходи, концептуальні та теоретико-методологічні засади щодо наукових досліджень в письмовій формі, через усні виступи та презентації, в дисертації, знання актуальних теоретичних дискусій та трендів щодо соціально-гуманітарних наук;
- знання основних можливостей наукової співпраці для соціальних та гуманітарних наук, перспектив міждисциплінарних досліджень, визначаючи позитивні/негативні аспекти своєї власної області дослідження;

- знання характеру та історичної динаміки основних теоретичних філософських проблем, критичного осмислення їх зв'язку з сучасністю та впливу на інтелектуальний розвиток суспільства і трансформації науки.
- здатність детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі;
- здатність завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів;
- здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив;
- здатність готувати підбір матеріалу, публікувати його у пресі чи на веб-сторінці;
- здатність планувати оригінальний вклад на основі дослідження до філософських/політологічних знань, пов'язаних з важливою задачею, який є відповідної якості для друку.

Уміння і навички

- готувати необхідну супровідну інформаційну підтримку для політичних партій, виборчих штабів, недержавних організацій;
- здійснювати теоретико-аналітичний супровід та аналіз подій в органах державної влади та державного управління;
- аналізувати політичні рішення, визначати загрози та ризики на шляху їхньої імплементації;
- надавати аналітично-консультативні послуги державним установам та громадським організаціям;
- підготувати навчально-методичне забезпечення учбового процесу, з політологічних дисциплін, організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів;
- здатності до ефективної, плідної та фахової комунікативної взаємодії з політологічною, науковою спільнотою
- написання рецензій, наукових статей та есе, аналітичних записок, прогнозування політичних процесів, здійснення дослідницької діяльності;

- розробки політологічного інструментарію та проведення політологічних досліджень;
- написання дисертації, що носить характер самостійного дослідження з політичної проблематики;
- сучасної методики викладання суспільно-політичних дисциплін;
- проведення педагогічної та виховної роботи в навчальних закладах;
- користуватися граматичними зворотами, специфічними для наукової комунікації іноземною мовою;
- володіти типовими для наукової комунікації лексико-синтаксичними моделями;
- робити оптимальний набір лексики та граматичних конструкцій при складанні наукових текстів різних типів (статей, анотацій, резюме, монографій, тез, доповідей на конференціях і т.ін.);
- виконувати письмовий переклад та письмовий анотаційний переклад текстів з відповідної галузі науки;
- диференціювати різні типи наукових текстів та структурувати їх відповідно до чинних міжнародних стандартів;
- усно та письмово представляти наукові результати іноземною мовою відповідно до вимог міжнародних стандартів;

Система атестації здобувачів вищої освіти.

Поточна атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» проводиться відповідно до навчального плану за національною системою оцінювання у формі екзаменів та заліків.

Підсумкова атестація здобувачів ступеня вищої освіти «Доктор філософії» у формі публічного захисту дисертаційної роботи.